No. 274. 1837

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zaturdag 18 November.

Frankrijk.

Parijs, den 15den November.

— Thans nu de verkiezingen bekend zijn, begint de aandacht zich meer te vestigen op de keuze van den president en der vice-presidenten en secretarissen der kamer. Naar den uitslag der verkiezingen acht men het niet waarschijnlijk dat de heer *Guizot*, indien hij vroeger er al ernstig aan gedacht heeft om naar het presidentschap te staan, thans eenige moeite daarvoor doen zal. Men wil veeleer, dat de voorstanders der doctrinaire partij, het presidentschap aan den heer *Dupin* overlatende, zich moeite geven zullen om de overige leden van het bureau uit lieden hunner denkwijs toegedaan, te doen zamenstellen en door deze den president als het ware te omgeven; doch, bij de meerdere overhelling der kamer tot de tiers-partij zal de kans daartoe waarschijnlijk dit jaar minder zijn. De doctrinairen zullen zich in de eerste plaats moeite geven om den heer *Duvergier de Hauranne* tot vice-president te doen benoemen. Wat den heer *Guizot* betreft, men zegt, dat hij zijn voornemen te kennen gegeven heeft, om in de aanstaande zitting geen aandeel aan de staatkundige discussien die mogten rijzen, te nemen, tenzij men zijn voormalig beheer mogt aantasten. Hij zou alzoo den afkeer in den jongsten tijd tegen hem ontstaan, trachten te doen vergeten, om later, wanneer de meerderheid der kamer zich niet meer naar de denkbeelden van den heer *Molé* wilde voegen, gelegenheid te hebben wederom in het bewind te geraken. Anderen houden staande te duchten, dat men bij zulk eene stemming der kamer eer de oogen op den heer *Thiers* zou slaan, schoon deze ook al zijn voornemen heeft aangekondigd van in het voorjaar naar Italie te gaan; sommigen denken daarbij zelfs aan den heer *Odillon Barrot*, het hoofd der tegenwoordige dynastieke oppositie.

De benoeming van den president en der vice presidenten, en vervolgens de behandeling van het adres van antwoord zullen in de aanstaande zitting de onderwerpen opleveren die tot de levendigste discussie zullen aanleiding geven; welligt komt daarbij nog de discussie over de reductie der rente, wanneer het ministerie met der daad weder bedacht mogt zijn om daartoe nog eene voordragt te doen. Overigens zal, gelijk reeds gezegd is, de aandacht der kamer meest gevestigd worden op spoorwegen, kanalen en andere onderwerpen van algemeen of plaatselijk belang.

— De britsche gezant, lord *Granville*, is gisteren naar Londen vertrokken, om bij de openingsaanspraak der Koningin in het parlement tegenwoordig te zijn.

— De expeditie van Constantine heeft aan het leger drie generaals gekost: de generaals *Damremont*, *Caraman* en *Perregaux*, een kolonel, de kolonel *Combes*; vier bataillons-chefs: *Serigny*, *Vieux*, *Malechard* en *Marechal*, en 11 kapiteins. De generaal *Perregaux* was in Zwitserland geboren, maar van Fransche afkomst. In 1807 trad hij als onder luitenant in Fransche dienst; in 1809 werd hij tot luitenant, en 1810 tot kapitein benoemd; in 1814 behoorde hij als eskadrons-overste tot de koninklijke lijfwacht; in december 1815 was hij luitenant kolonel, in 1823 had hij als kolonel het bevel over een regiment; in 1834 werd hij tot marechal-de-camp benoemd.

— Men zegt, dat te Toulouse ten gevolge der verkiezingen eene gisting onder de burgers is ontstaan, die de zending van een aantal agenten heeft noodzakelijk gemaakt.

— In een bijzonder schrijven uit het zuiden wordt gemeld, dat de generaal *Brossard*, die in het binnenste van Spanje aangehouden werd, naar Perpignan is vervoerd en daar voor een krijgsraad zou te regt staan. Deze generaal wordt vervolgd voor het verleenen van concessien en het zich mengen met zaken buiten zijne beroepsbetrekking liggende.

— Uit Toulon schrijft men, dat eene korvet van Tunis in de haven is aangekomen, aan boord hebbende depeches van den jongen Bej, waarin hij, naar men zegt, den Koning zou dank zeggen voor de diensten, welke de fransche schepen hem bij den dood zijn's vaders onlangs hadden verleend, en waarbij hij voorts omtrent onze bezittingen in Afrika ver strekkende aanbiedingen zou doen.

— Berigten van regeringwege omtrent Spanje zijn heden niet medegedeeld. De jongste tijdingen uit de hoofdstad spreken van de verbittering der revolutionnairgezinden over de plotselijke ontbinding van de vorige cortes. Het is de heer *Pizarro* die in hunne oogen daarvan geheel de schuld moet dragen. De meerderheid der bevolking, de gematigde lieden waren met den genomen maatregel te vreden; overigens waren er voorzorgen genomen om de rust te bewaren.

Naar de lofredenen te oordeelen, die men, na den overtogt van don *Carlos* over den Ebro, den constitutionelen generaals toezwaaide, zou men zeggen, dat de oorlog geheel geëindigd en het land bevredigd was. De generaal *Narvaez*, aan wien men de zorg voor eene hernieuwde organisatie van het reserve leger opgedragen had, bevond zich ongesteld, doch ook de noodige fondsen ontbraken om voor het oogenblik daaraan te denken. De wegen in Spanje zijn zoo onveilig, dat men, om reizigers naar Andalusie over te brengen, eene karavane onder geleide van 500 man, heeft moeten verzamelen.

Zoo men op een schrijven uit Bajonne van den 11den kan vertrouwen, zou te Amurio, waar don *Carlos* zich thans bevindt, zich eene beweging onder de troepen hebben geopenbaard ten voordeele van *Villareal*, waardoor don *Carlos* zich genoodzaakt had gezien dien generaal in vrijheid te stellen.

Eene onteggelijke hoeveelheid gemaakte kleederen, honderden stukken lakens, linnen, eene menigte schoenen enz. waren van Bajonne naar het karlistisch leger afgezonden. Een som van 140,000 fr. in specie en een aantal wissels op onderscheidene plaatsen waren daarvoor uit Estella en Tolosa ontvangen.

De karlisten bedreigden Guetaria. *Espartero* schijnt aan de zijde van Vittoria te manoeuvreren; de generaals *Alaix*, *Ribero* en *Iriarte* in Navarre. Het oogmerk schijnt vooreerst de herstelling van de linie van Valcarlos naar Pampeluna.

Het verlies door *Cabrera* aan *Oraa* laatstelijk toegebragt, moet zeer aanmerkelijk zijn geweest. In Valencia in de weg van Calatayud naar Placencia afgesneden. In het noorden had de pastoor *Merino*, met 2000 man, Gabarrubias bedreigd.

— Het denkbeeld van de reductie der 5 pCt. maakt nog altijd eenigen indruk op den koers van dit papier; de 3 pCt. en de Napelsche renten schijnen daardoor tevens wat meer gezocht. Over het geheel ging er heden weinig in de fondsen om. De notering was (15 November); 5pCt. 109,30; 3 pCt. 81,25; Nap. renten 99,95; Sp. Ardoin 21⅝; Passive 4⅝; Portugal 22¾; Rom. D. 100⅞.

Nederlanden.

Breda den 17den November.

Bij besluiten van Zijne Majesteit zijn benoemd:

Tot lid van het provinciaal kollegie van toezigt op de kerkelijke administratie der hervormden in Gelderland, de heer *F. G. Meijbaum*, president der regtbank van eersten aanleg te Arnhem, en tot secundus van den Questor-generaal der Algemeene Hervormde Synode, de heer *P. J. Ameshoff*, te Amsterdam.

— Gisteren is uit 's Hage een detachement jagers van omtrent 200 man naar het leger vertrokken, behoorende tot het eerste bataillon.

— De vaste loodsdienst op het groot Noord-Hollandsch kanaal, waarvan het reglement is goedgekeurd bij Zr. Ms. besluit van den 20sten Julij 1837, n°. 75, zal met den 20sten November aanstaande in werking worden gebragt, en zullen, dien ten gevolge, van dien dag af, geene andere loodsen meer mogen worden gebruikt dan de voor het gemelde kanaal aangestelde vaste loodsen. Ook

zullen regten voor het loodsen van schepen worden geheven; overeenkomstig het tarief aan het voorschreven reglement geannexeerd.

— Men schrijft uit Middelburg, van den 13den: » Naar men verneemt, is de officier der genie, *W. F. Camp*, te Vlissingen in garnizoen, ll. donderdag van daar naar Gelderland afgereisd, om deel te nemen aan geologische en technologische nasporingen, betrekkelijk eene in die provincie ontdekte mergelstof, waarmede bereids door dezen ervaren en verdienstelijken ingenieur-officier eenige proefnemingen schijnen bewerkstelligd te zijn.

— Naar men verneemt zijn tot corresponderende leden van de Maatschappij ter bevordering der toonkunst benoemd geworden de heeren *R. Schuman*, te Leipzig; *L. Rellstab*, te Berlijn, en Mr. *C. J. Scholten van oud Haarlem*, president van het hoogeregtshof van Neerlands Indien, te Batavia.

— Te Amsterdam zal op heden plegtig de eerste steen gelegd worden aan de nieuw herbouwd en vergroot werdende R. Kath. Moses- en Aarons- kerk aldaar.

— Gedurende de maand October jl. zijn door het kanaal van Voorne gevaren 247 zeeschepen, te weten: 173 te Hellevoetsluis binnengekomen en 74 uitgeloopen.

— Uit Berlijn schrijft men van den 11den dezer, dat men aldaar bedacht was om eene stoombootdienst tusschen Stettin en Londen op te rigten, ten welken einde de voltooijing van den spoorweg zou verhaast worden, die dit resultaat moet te weeg brengen. zoo men meende zou door dit plan de welvaart van Stettin derwijze kunnen toenemen, dat het zelfs met Hamburg zoude mededingen en laatstgemelde plaats in haar belang zich zoude genoopt gevoelen om tot het duitsche tolverbond toe te treden.

— Op den 6den dezer, den geboortedag des konings van Wurtemburg, had te Stuttgart een zeldzaam feest plaats. In het konings-bad werd namelijk een maaltijd gehouden onder de officieren, militaire beambten en onder-officieren, die den veldtogt van 1812 hadden medegemaakt. De koning luisterde dit feest door zijne tegenwoordigheid op, en bragt aan zijne trouwbeproefde wapenbroeders den eersten dronk, waarop de oorlogs-minister *von Hügel* met eene rede antwoordde. Vóór den disch, van 150 couverts, hield de veldprediker *Grünsisen* eene redevoering, ter gedachtenis aan de in dien gedenkwaardigen veldtogt gevallen slagtoffers. Later kwamen nog vele onder-officieren en soldaten uit den Russischen veldtogt, die zich elders vereenigd hadden, in de zaal, en werden door den koning op het minzaamst onderhouden.

In het jongste verslag betrekkelijk de Maatschappij tot bevordering der Toonkunst, treft men, onder anderen, het volgende aan: » Het strekt mij (het verslag werd door den secretaris van het hoofdbestuur gedaan) tot een bijzonder genoegen u andermaal een verslag te mogen geven van den staat dezer maatschappij in het algemeen, en van derzelver bijzondere afdeelingen; deze taak is mij des te aangenamer, daar ik mij mag vleijen als resultaat onzer beschouwing, de overtuiging bij u te zullen zien geboren worden, dat met elken jaargang de belangstelling in deze inrigting zich meer verspreid en bevestigd, dat haar doel meer en meer erkend en gewaardeerd wordt en de aangewende pogingen tot verspreiding en veredeling der kunst hier te lande met een gewenschten uitslag zijn bekroond geworden.

» Mogten wij in de jaren 1834 en 1836, bij gelegenheid van de te 's Gravenhage en Amsterdam met zulk een gelukkig gevolg gevierde algemeene muzijkfeesten, ons verheugen over eene beduidende aanwinst van leden, tegen alle billijke verwachting en gematigde wenschen is dit aantal bijna op dezelfde hoogte gebleven, niettegenstaande de erkende onmogelijkheid, om, bij de beperkte middelen der maatschappij en andere onoverkomelijke zwarigheden, aan het algemeen geuit verlangen naar eene zoodanige jaarlijksche feestviering, te voldoen, welke teleurstelling, wanneer ik het zoo noemen mag, echter voor een groot gedeelte vergoed is door de bij sommige afdeelingen plaats gehad hebbende huishoudelijke muzijkale opvoeringen.

» De componisten hier te lande hebben wederom aan de gedane uitnoodiging, om hunne werken ter beoordeeling in te zenden, ruimschoots voldaan, en het verdient bijzondere melding, dat namelijk in geen jaar van het bestaan der maatschappij de ingezondene compositien zoo gunstig zijn beoordeeld als in het afgeloopene, waaruit eene blijkbare en verblijdende gevolgtrekking gemaakt wordt, dat de maatschappij haar doel, de ontwikkeling en aanmoediging van geniale krachten in het vak van compositie, met handhaving van goede beginselen, is nader bijgekomen.

Wij mogen daarom te dezer gelegenheid niet verzuimen andermaal en openlijk onze dankbare hulde te brengen aan zoo vele kundige en bekwame mannen, zoo binnen- als buitenslands, die niet gearzeld hebben, met opofferingen van hunnen kostbaren tijd, de maatschappij door hunne meestal zeer uitvoerige en immer onpartijdige beoordeelingen aan zich te verpligten."

Nopens den staat der Middelburgsche afdeeling treft men in het verslag het volgende aan:

» De afdeeling Middelburg telt thans 64 gewone en 4 honoraire leden, met namen de heeren *A. J. van Embden*, *W. R. Ceulen*, *J. W. Schuurman* en *H. Fastré*. Het bestuur verheugt zich te mogen berigten, dat de smaak voor goede en klassike muzijk ook bij deze afdeeling meer en meer veld wint, dank zij de aldaar opgerigte zangvereeniging, onder de zinspreuk: *tot oefening en uitspanning*, en onder de leiding van den heer *W. R. Ceulen*, alwaar de kunstminnaars zich in de gelegenheid vinden gesteld met de meesterstukken meer en meer bekend te geraken; ook de zangschool brengt veel toe, om deze vereeniging met jeugdige en wel onderwezene leerlingen te ondersteunen; het onlangs gehouden voorjaars-examen, heeft de duidelijkste bewijzen opgeleverd, zoo wel van de gemaakte vorderingen, als van het doelmatig onderwijs. Ook de muzijkschool, alwaar door den heer *Samethine* aan behoeftige kinderen gratis onderwijs wordt gegeven, gaat geregeld voort, terwijl het muzijk-collegie uit kunstliefde zich voortdurend beijverd tot het verkrijgen van een goed geheel in de uitvoering van instrumentale muzijk; eene in den afgeloopen winter door dit gezelschap gegevene soirée musicale, tot viering van deszelfs tienjarig bestaan en waarbij alle de leden der afdeeling waren genoodigd, is tot algemeen genoegen der aanwezenden afgeloopen.

De belgische vertegenwoordigers hebben gisteren de discussie aangevangen over het budget van de openbare schuld en der dotatien. De heer *Rodenbach* heeft daarbij het woord gevoerd om op eene reductie van de 5 pCt. en 4 pCt. renten der belgische schuld aan te dringen, waarover reeds vroeger spraak is geweest. Andere leden lieten zich over den finantielen toestand, over de schuld jegens Holland, de schatkist-bons en de kosten van den ijzeren spoorweg uit

— Het stedelijk bestuur van Brussel heeft in derzelfs zitting van den 14den een ontwerp goedgekeurd tot het bouwen van een paleis van justitie waarin al de geregtshoven zullen kunnen vereenigd worden. Dit gebouw zal op de plaats waar het tegenwoordig paleis van justitie staat, naar een' grooteren maatstaf, worden daargesteld. De kosten rekent men op drie millioenen fr., waarvan de helft door het land en de helft door de stad zouden gedragen worden.

— De Ardeins werden gisteren te Antwerpen en te Brussel verhandeld tegen $20\frac{3}{8}$, $\frac{7}{16}$.

XVIII NOVEMBER.

De herinneringen aan dezen dag verbonden, zijn van verschillenden, maar tevens van hoogst gewigtigen aard. Vierden wij nog ten vorigen jare het heugelijk geboortefeest van eene hooggeschatte en geliefde Vorstin, en werd zij, wier weldaden haar den edelen naam van 's Landsmoeder deden verwerven, korteling weggenomen uit het midden van een Haar beminnend huisgezin en van een Haar waardeerende Natie; het indenken aan dien geboortedag zal, nu Nederlands Eerste koningin naar zaliger gewesten overgevoerd is, niet minder dierbaar blijven, ofschoon weemoed en rouw aan die herinneringen voortaan ook te Haren opzigte verbonden zijn. Maar sedert de XVIIIe November tegelijk bepaald werd tot een dag van herinnering aan de gebeurtenissen van het najaar van 1813 en het voorjaar van 1814, van toen af waren weemoedige stemming des harten en voor menigeen bittere hartzeer verknocht aan de viering van dien feestdag. Het feest van den XVIII^en November als herinnerende aan de herwinning onzer onafhankelijkheid en aan het hernemen van onzen vorigen rang onder de Natien van Europa, verlevendigt immers het aandenken aan hen, die de slagtoffers zijn geworden van heldenmoed en burgerdeugd? Wij hebben wel wat dit vreemde handen ons volksbestaan teruggekregen, maar, vergaten wij het nooit; het bloed dat voor Nederlands onafhankelijkheid vergoten werd, dat bloed was het onze; om onze vrijheid te herkrijgen hebben wij toen alles op het spel gezet, en onder Gods toelating en bescherming, werd die krachtinspanning niet dan weldadig voor het toekomstig lot der Natie. Laten wij zelven het nooit vergeten, en het onze kinderen

diep in het hart prenten, opdat zij er zich naar leeren gedragen; *de naamdag eene weldadige Vorstin, die van Neêrlands eerste koningime, werd Haar ter eere, den volken tot zegen gegeven, tot een dag van herinnering aan Nederlands wedergeboorte!* Als wij voortaan den XVIIIen November vieren zullen, (en dien dag zoude men niet Godsdienstig genoeg kunnen vieren), laten wij dan onze weemoedige herinneringen toewijden zoowel aan de gevallenen in den worstelstrijd in die benarde dagen, als tevens aan Haar, die nu in ruimer hemelstreek den liefdevollen blik slaat op al wat haar dierbaar was, op den Nederlandschen bodem. Nederlanders, die zich niet laten wegslepen door ijdelheden, maar die, dankbaar de wegen der Voorzienigheid erkennen, welke weldadiglijk ons Vaderland uit alle nooden gered en, na ernstige beproeving, de Natie, door het ongeluk, gelouterd, steeds achtingwaardiger en verdienstelijker heeft gemaakt; welke aan dezelve eere heeft toebedeeld, zoo als onze Vaderen die vermogten te behalen; en welvaart in ruime mate geschonken heeft, zelfs in den bangsten druk der tijden; die Nederlanders zullen dezen feestdag vieren, als een gedachtenisfeest, hetwelk aanspoort tot het zich meer en meer eigen maken van al die burgerdeugden, waaruit heldenmoed in tijden van gevaar, godsdienstzin in alle omstandigheden des levens, en ware vrijheidsmin vereerd met bruikbare vaderlandsliefde voortspruiten. In den moeijelijken tijd, dien wij nu beleven, wordt de viering van den XVIIIen November dubbel gewigtig; zij herinnert ons hoe hetgeen door de jammerlijke verdeeldheid der gemoederen, en den tuimelgeest van het laatst der vorige eeuw verloren ging, werd herwonnen door vereeniging van alle krachten, door meer eendragtige gezindheid, en door het hernemen der ter zijde gestelde en in minachting geraakte oud-vaderlandsche zeden en denkwijze; *de geschiedenis van onze Vaderen ga dus niet voor ons verloren!*

ZEDELIJKE VERBETERING DER GEVANGENEN.

Meer en meer wordt door de regeringen en bijzondere personen van verschillende landen een wakend oog gevestigd op de verbetering van den zedelijken toestand der gevangenen. Men kent de slotsom der onderzoekingen van de heeren *de Beaumont* en *de Tocqueville* wegens den staat der gevangenissen in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, in 1833, te Parijs in het licht gegeven. Ook in Duitschland neemt de belangstelling in deze aangelegene zaak toe, blijkens het verslag van het Rijnsch-Westphaalsch genootschap ter zedelijke verbetering van de gevangenen, zoo mede ingevolge de ijverige bemoeijingen van het Oost-Pruissisch gevangengenootschap, te Berlijn gevestigd. De waardige menschenvriend Dr. *N. H. Julius* van Hamburg, die zoo veel tot de vestiging der laatstgenoemde inrigting heeft bijgedragen, en die, van wege zijne onvermoeide en werkdadige pogingen en bemoeijingen, op vele plaatsen van het Noordelijk Duitschland, de *Duitsche* HOWARD genoemd wordt, keerde in den herfst van 1836, van eene reize naar Engeland en Noord-Amerika terug, ondernomen met het bepaalde doel, om den aard en het wezen der stelsels van verbetering, in genoemde landen in werking gebragt, te onderzoeken, en met elkander te vergelijken. Te Hamburg hield de volijverige man zich gedurende den laatsten winter, onledig met het te boek stellen van zijne veelvuldige ondervinding in dezen, en men mag zich vleijen, eerlang zijnen arbeid te zien in het licht verschijnen; gelijk zijn uitvoerig werk bereids in dit jaar, door een' belangrijken brief aan den heer *Cramfurt* is voorafgegaan.

Ook in ons Vaderland blijven noch de regering, noch bijzondere personen of andere openbare inrigtingen achterlijk, om het nu sinds dertien jaren in ons midden bestaande genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen krachtdadig te ondersteunen. — Het dertiende verslag wegens dat genootschap is thans gedrukt. Volgens de ingekomen berigten aan het hoofdbestuur, heeft de bemoeijing van hetzelve zich in 1836 over een aantal van 2337, zoo criminele als correctioneel veroordeelden uitgestrekt. 448 personen hebben gedeeld in het godsdienst-onderwijs en de zedelijke opleiding, van wege het genootschap verordend, zoo wel door eene gepaste toespraak, als door het lezen van nuttige of stichtelijke geschriften, 415 personen zijn in het lezen, schrijven en rekenen onderwezen, en aan 88 personen is eenige arbeid verschaft. Aan [illegible] ontslagenen is eene tijdelijke ondersteuning verleend; terwijl 75 personen aan een middel van bestaan zijn geholpen. Van deze laatsten hebben slechts 11 zich die hulp onwaardig betoont. — Ten aanzien der mislukte pogingen omtrent ontslagenen, wordt in het verslag de opmerking medegedeeld, reeds sinds geruimen tijd door het hoofd-bestuur gemaakt, dat die mislukkingen zich niet altijd kenmerken door eene dadelijke herhaling van misdaden, waaraan zoodanige individus zich vroeger hebben schuldig gemaakt, maar in zeer vele gevallen worden zij veroorzaakt door een wanordelijk of verkwistend levensgedrag, of wel door de overgegevenheid aan het misbruik van sterken drank. Menig voorbeeld zou aan te wijzen zijn, dat de zoodanigen, die zich, in de betrekking, waarin zij na hun ontslag, geplaatst waren, gedurende een' geruimen tijd, getrouw en eerlijk betoonden; maar die door de rampzalige zucht tot drank verleid, en daardoor hunne verpligting uit het oog verliezende, hunne meesters in de noodzakelijkheid bragten, hen te moeten verwijderen. Eene overhelling tot wanorde, verkwisting, en, daarmede doorgaans gepaard gaande onzedelijkheid, deed zich veelal bij de vrouwelijke ontslagenen bespeuren, zonder dat men haar van kwade trouw of oneerlijkheid kon beschuldigen; doch de opgenoemde verkeerdheden hadden niet zelden hare verwijdering uit de betrekking, waarin men geslaagd was haar te plaatsen, ten gevolge. Voortdurende vermaningen met klem zijn gewisselijk in dezen als heilzaam tegen het overslaan tot de gezegde verkeerdheden aan te prijzen.

Wat voorts den eigenlijken staat des genootschaps betrof, zoo zijn in den nu verloopen tijd van bestaan van hetzelve wel vijf afdeelingen, van geringen omvang, verloren; doch het gemis, hetwelk hieruit, in betrekking tot den staat van de geldmiddelen werd veroorzaakt, was niet zoodanig van aanbelang, dat het genootschap er door verhinderd werd menig goed en nuttig werk te ondernemen en tot stand te brengen. Daarenboven bleek, dat geest en doel van het genootschap bij onze landgenooten juister gekend en gewaardeerd werden. » Verhief zich (zoo leest men in het verslag) verhief zich al hier of daar aanvankelijk eenige tegenspraak, uit welk eene bron ook voortgevloeid, het is er thans verre af, dat die stem zich luid doet hooren, sedert onze bemoeijingen en werkzaamheden, onze bedoelingen en oogmerken, gedurende zoo vele jaren, zich in een helder daglicht hebben geplaatst, en soortgelijke instellingen voor of na de onze in Engeland, Frankrijk of Duitschland gevestigd, zich met ons in meerdere of mindere aanraking en verbinding geplaatst hebben. Mogen wij dan al niet roemen op eene vermeerdering van *het getal onzer leden*, wij mogen ons verheugen over de uitbreiding van den *zin* en *geest* die ons allen bezielen. En vestigen wij daarbij het oog op het voortdurende welgevallen, waarmede onze verrigtingen door het hooge bestuur des rijks worden gadegeslagen, ondersteund en bevorderd; en letten wij daarbij tevens, hoe menig beroemd staatsman het niet beneden zijne waardigheid rekende het hoofdbestuur over ons genootschap bereidwillig te aanvaarden, dan vinden wij ook hierin eene welkome aanleiding tot overvloedige blijdschap. » Het hoofdbestuur meent dan ook teregt, dat een nieuw tijdvak, dat van meerdere en meerdere ontwikkeling van deze vereeniging is ingetreden. — Onder de bijzonderheden in den loop van het verslag vermeld, mag men niet met stilzwijgen voorbijgaan: dat door tusschenkomst van de directie der Amsterdamsche tulle-fabrijk, de uit Rotterdam overgevoerde 16 jeugdige vrouwelijke veroordeelden te Amsterdam van arbeid werden voorzien, en zij voorts regelmatig school- en katechetisch en godsdienstig onderwijs voor de Protestanten en R. Katholijken erlangden; dat ook voor de lectuur der gevangenen zorg werd gedragen; dat aan den voorzitter des genootschaps, door den heer secretaris der maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen*, op bekomene magtiging van het hoofdbestuur der gezegde maatschappij, een genoegzaam aantal exemplaren werd ter hand gesteld van derzelver werken, waardoor op eene doeltreffende wijze in de bestaande behoefte is voorzien; dat een getal van 60 jeugdige veroordeelden tijdelijk uit Rotterdam naar Leiden was getransporteerd, enz. Het verslag zegt nopens dit hoog getal, dat » het volkomen bevestigde de reeds vroeger gemaakte opmerking, dat de vergrijpen tegen de algemeene veiligheid, gedurende eenigen tijd, meer dan bevorens, door personen van jeugdigen leeftijd werden begaan. Het is niet gemakkelijk, om voor dit verschijnsel eene bepaalde oorzaak aan te wijzen; en even moeijelijk valt het ook daarom te bepalen, of hetzelve alleen tijdelijk en voorbijgaande zal bevonden worden. Een en ander onbeslist latende, kunnen wij echter hier ter plaatse de opmerking niet terug houden, dat, onder de genoemde omstandigheid, het bestaan eener gevangenis, uitsluitend voor jeugdige veroordeelden [bereids in ons Vaderland bestaande], even gewenscht als belangrijk te beschouwen zij. Immers moge het aantal van vergrijpen en misdaden zich, in den loop van het laatste jaar, inzonderheid, bij de jeugdige bevolking hebben vermenigvuldigd, zoo bestaat er thans gelukkiglijk geene vreeze, dat die jeugdige veroordeelden, door de verleidende toespraak of het verderfelijke voorbeeld van bejaarde misdadigers, in het verder vervolgen van den weg der ondeugd en der schande zullen gesterkt en aangespoord worden.''

Bij de komst der veroordeelden in Amsterdam was het bestuur der afdeeling al aanstonds bedacht op het schoolonderwijs voor dezelve: en zij genoten dat onderwijs voorloopig vier malen 's weeks, door tusschenkomst van den daartoe aangestelden onderwijzer *A. van Leeuwen*, die zich van deze taak verdienstelijk kweet. Dan de vermeerdering van het getal der gedetineerden gaf Z. Exc. den minister van binnenlandsche zaken, daartoe voorgelicht, aanleiding, de vergadering van het hoofdbestuur uit te noodigen, om aan het schoolonderwijs eene meerdere uitbreiding te geven; en tevens, zoo mogelijk, aan de gevangenen eenige bezigheid of arbeid te verschaffen. Zich vereenigende met de door Z. Exc. ontwikkelde denkbeelden, vermeende het hoofdbestuur, omtrent de verwezenlijking van dezelve, de gevoelens der afdeeling te moeten inwinnen, en, bij eenstemmigheid van begrip in dezen, de uitvoering aan het geachte bestuur over te laten. De uitkomst dezer onderhandelingen had een gewenscht gevolg. De onderwijzer *Siljee*, hiertoe bijzonder geschikt gekeurd, werd nevens den reeds genoemden leermeester aangesteld, ten einde elken werkdag van des morgens ten 10 tot 's namiddags 2 ure de gevangenen te onderwijzen, en daarbij vooral te letten, dat zij de taak afwerkten, hun door den heer *van Leeuwen* voor de namiddag-school opgegeven. Door de uitbreiding en den meer geregelden gang van het onderwijs, werd de moeijelijke taak, van het verschaffen van arbeid, als minder dringend noodzakelijk beschouwd, vooral ook, omdat de plaatsing der jeugdige gevangenen te Leiden als tijdelijk behoorde aangemerkt te worden. Bestuurders stelden zich echter voor, eene proeve te nemen, om, in de vrije uren de veroordeelden pijpendoppen, sokken of netten te doen vervaardigen, en

hun alzoo de gelegenheid tot bezigheid te verschaffen. Tot aankoop van de grondstoffen en de bezoldiging der onderwijzers werd uit de algemeene kas des genootschaps een voorschot gedaan, en alzoo werd op deze wijze in de bestaande behoefte voorzien. — Door het medelid *Suringar*, uit Leeuwarden, werd men opmerkzaam gemaakt op het noodige en bepaaldelijk om geschikte leesboeken den gevangenen in de handen te geven. Eene geldelijke ondersteuning werd afgezonderd, om daartoe eene proeve te nemen. Er werd tot het voorloopig uitgeven van vier stukjes van zestien of acht stukjes van acht bladzijden druks besloten; het aan de algemeene vergadering latende om al of niet aan deze onderneming meer gevolg te geven.

(*Het vervolg in ons volgend nommer.*)

172ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

VIJFDE KLASSE.

31ste Trekking:		32ste Trekking:	
N°. 4806,	een prijs van 1000 gld.	N°. 11730,	een prijs van 1000 gld.
» 18822,	» » » 1500 »	» 10639,	» » » 1500 »
		» 12573,	» » » 30,000 »
		» 11370,	» » » 1000 »
			en premie » 25,000 »

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren (16 *November*) werden de volgende fondsen verhandeld: Ned. Werkelijke Schuld, 2½ pCt. 53,52$\frac{1}{16}$; dito 5 pCt. 101; Kansbil. 22⅞; Amort.-Syndik. 4⅞ pCt. 93½; Handelm. 165¼, 164¾; Oost-Indie 5 pCt. 99$\frac{15}{16}$, ⅞; Ardoins van 85 £ 20$\frac{3}{16}$, ¼; Col. 18.

DIRECTE BELASTINGEN. GEMEENTE BREDA.

De BELASTINGSCHULDIGEN, welke hunne verschenen gedeelten op de GROND-, PERSONELE BELASTING en PATENTREGT nog niet hebben aangezuiverd, worden bij deze ten ernstigsten aangemaand, dit in den loop dezer maand te doen, terwijl met den eersten der volgende maand, de vervolgingen daarvoor zullen plaats hebben.

BREDA, den 17. November 1837.

De Ontvanger,
BEKKERS.

BEKENDMAKING.

De Notarissen VAN DER HEIJDE en HUIJSMANS, residerende te *Eindhoven*, zullen, voor hunne Principalen, op Woensdag den 6. December 1837, in het openbaar opveilen en veertien dagen later finaal Verkoopen, telkens ten vier ure des namiddags, binnen de Stad *Eindhoven*, in het Koffijhuis *den Doelen*, bewoond door ARNOLDUS VAN LIEROP.

Eene hechte sterke en wel doortimmerde zeer groote HUIZINGE, thans bestaande in twee Woningen, voorzien van onderscheidene goed behangen en geplafonneerde Kamers, Keuken, Kelders en andere gemakken, Zolders, Opvaart, onderscheidene Gebouwen daarachter, welke sedert twintig jaren hebben gediend tot Werkplaatsen van een wel ingerigt en uitgebreid HOEDEN-FABRIJK, PAARDENSTAL, SCHUUR, ERF, TUIN en een breed terrein langs de Straat, geschikt voor eene Huisplaats, te zamen groot 13 roeden, 16 ellen, gelegen op de vrolijkste en meest bezochte plaats der Stad *Eindhoven*, tegen over het *Molenwater*, hebbende van voren den Straatweg van *'s Bosch* op *Luik*, en aan de eene zijde en van achter de Rivier *de Dommel*, waardoor de ligging van deze panden, voor alle Fabrijken en Trafijken zeer fraai en gunstig is.

Aan te vaarden met 1. Mei 1838.

Nadere informatien zijn te bekomen bij voornoemde Notarissen, de Brieven *franco*. ZEGT HET VOORT.

*** De Uitgever J. ZEEHUISEN, JUNIOR, te *Zwolle*, heeft heden uitgegeven en bij alle soliede Boekhandelaren des Rijks verkrijgbaar gesteld:

I. De WOORDEN DES EEUWIGEN LEVENS, *aangewend tot stichting van Christenen uit den Beschaafden Stand*, naar het Hoogduitsch, door P. BOELES, Predikant te *Noorddijk*, met gegraveerden Titel en Vignet, door VAN SENUS, *f* 2,90.

Dit Werk is verdeeld in 20 Beschouwingen, als:

I. De Bijbel, het Boek zonder wedergade. II. de Christenen, bij het verschil der Godsdienstbegrippen. III. Iets uit het Boek der Natuur. IV. Het Huwelijk. V. De Liefde, een zegen voor de Huisgezinnen. VI. De Heilige Geboortenacht van Jezus. VII. De beschikking van Jezus aan het Kruis. VIII. Het donkere des Grafs, door het licht der Opstanding van Jezus bestraald. IX. De Hemelvaart van Jezus, en de scheiding des Christens van deze wereld. X. De onaangenaamheden en genoegens der herinnering. XI. De waarde der Vrouwelijke Bestemming. XII. De Avond. XIII. God zegent ook door lijden. XIV. De Oogst. XV. De Hoop is eene der verblijdendste gaven van God. XVI. Het Graf (eerste beschouwing). De donkere zijde des Grafs. XVII. Het Graf (tweede beschouwing). De heldere zijde des Grafs. XVIII. De troost des Geloofs voor het treurende Vader- en Moederhart. XIX. Gods vertroostende stem bij de Graven onzer Geliefden. XX. Wanneer eindigt de rouw des beminnenden Christens?

II. INLEIDING TOT DE OEFENINGEN, *het Eerste Leesboekje voorafgaande, overeenkomstig de drie Eerste Leestafels van den Heer* PRINSEN, 1ste Stukje, door eenen Kindervriend, 6½ Ct.

III. IDEM, 2de Stukje, 4de en 5de Tafel, 7½ Ct.
IV. IDEM, 3de — 6de en 7de — 7½ Ct.
V. IDEM, 4de — 8ste en 9de — 10 Ct.
VI. OEFENINGEN, of *Eerste Vervolg op deze vier Leesboekjes*, 10 Ct.
VII. EERSTE LEESBOEKJE, of *Tweede Vervolg*, 10 Ct.
VIII. TWEEDE LEESBOEKJE, of *Derde Vervolg*, 10 Ct.
IX. VERTELLINGEN VOOR ZOETE KINDEREN, of *Vierde Vervolg*, 10 Ct.
X. IDEM, met gekleurde Platen, 45 Ct.
XI. VOORBEELDEN VAN WIJSHEID EN DEUGD, 1ste Stukje, een Leesboek voor de Hoogste Klasse, 20 Ct.
XII. IDEM, 2de Stukje, 20 Ct.

Dezelfde heeft in 1836 uitgegeven:

XIII. DE VERLOSSER *en enkele andere Gedichten*, door J. L. NIEBSTRASZ, JR., op ordinair Postpapier à *f* 1,30. IDEM op Velin à *f* 1,50.

XIV. J. A. UILKENS, HANDBOEK VAN VADERLANDSCHE LANDHUISHOUDKUNDE, *Tweede onveranderde Uitgave*, *f* 3,30.

Dit Werk bevat eene goudmijn voor den Land-, Edelman en Boer, en is gewis het beste Werk over het Vak van Landbouwkunde.

XV. G. H. ROODEN, TIJDREKENKUNDIGE TAFELEN der Algem. Geschiedenis, [illegible] druk 50 Ct.

XVI. H. KROESE RAMAKER, LEESBOEKJE, volgens den Heer P. J. PRINSEN, 7de Stukje, 17½ Ct.

Dit Stukje is bestemd om tusschen de beide hoogste Stukjes der Leesb. gebruikt te worden.

*** Bij N. VAN DER MONDE, Boekhandelaar te *Utrecht*, is van de Pers gekomen en alom verzonden:

HEKMEIJER, VERHANDELING OVER DE KENNIS VAN DEN OUDERDOM DES *PAARDS*, met eene Voorrede van Dr. *A. Numan*, gr. 8°. met 2 uitslaande Platen . . *f* 1,80.

———, VERHANDELING OVER DE KENNIS VAN DEN OUDERDOM DES *RUNDS*, VAN HET *SCHAAP*, DEN *HOND* EN HET *VARKEN*, gr. 8°. met 2 uitslaande Platen *f* 1,80

Bijdragen tot bekendmaking van de voornaamste zaken van den Handel der Nederlanden en van dien van Hamburg, [illegible] welk in de volgende maand het licht zal zien bij inteekening *f* 3,30.

Bovenstaande Werken zijn bij de Uitgevers dezes verkrijgbaar.

DE VEROVERING VAN JERUSALEM.

Bij R. J. SCHIERBEEK JUNIOR, te *Groningen*, is uitgegeven en alom verzonden:

DE VEROVERING VAN *JERUSALEM*. Een Geschiedkundig Verhaal, naar het Hoogduitsch van W. R. HELLER, à *f* 3,60.

Dit Werk munt uit door getrouwe behandeling der Geschiedkundige Daden en Zaken, en bevat buiten de treffende Schildering van den wanhopigen Kampstrijd tusschen de Joden en Romeinen, menige bijzonderheid, den Beminnaar der gewijde en ongewijde Geschiedenis allezins merkwaardig. De romantische inkleeding en bevallige Stijl zullen evenzeer hoezeer als de belangrijkheid van het Verhaal aller aandacht zal tot zich trekken.

*** Bij L. SCHIERBEEK, te *Leeuwarden*, is van de Pers gekomen en alom verzonden:

DE OUDE SERGEANT. *Het Leven en de Lotgevallen van* J. F. LOFFLER. Eene Bijdrage tot de Geschiedenis der Tijdgenooten, 1788—1830. Uit het Hoogduitsch door J. S. SPOELSTRA. Eerste Deel, [illegible] vignet à *f* 3,05.

Het 2de en laatste deel volgt dezer maand.

Te Breda, bij BROESE EN COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.